FIL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVIL

IMHALLEF

ONOR. GEOFFREY VALENZIA B.A., LL.D.

Seduta ta' nhar il-Gimgha, 31 ta' Mejju, 2002.

Kawza Numru: 47

Citaz. Nru. 347/97 GV

Doc 254-02

Medcast Foundary Ltd

Vs

Korporazzjoni ta' l-Izvilupp
Group 4 Securitas (Malta) Ltd

Il-Qorti.

Preliminari

Rat l-att tac-citazzjoni li permezz taghha gie premess illi s-socjeta' attrici kienet tikri fabbrika f'Ricasoli, proprjeta' tal-Korporazzjoni konvenuta;

Premess illi l-korporazzjoni konvenuta, minhabba kwistjonijiet kontenzjuzi, kienet qabdet u assumiet temporanjament il-pussess tal-fabbrika *de quo* u nkarigat lis-socjeta' konvenuta l-ohra, Group 4 Securitas (Malta) Ltd biex jiehdu hsieb il-fabbrika;

Premess illi meta finalment is-socjeta' attrici regghat assumiet il-pussess tal-fabbrika *de quo* sabet bosta affarijiet nieqsa, kif ahjar deskritti fl-anness prospett Dok A u in effetti rrizulta li kienet saret serqa;

Premess illi minhabba f'dan is-socjeta' attrici sofriet danni konsiderevoli;

Premess illi ghandhom jirrispondu ghal dawn id-danni jew il-Korporazzjoni konvenuta stante li kienet tenuta kont li tiehu hsieb l-affarijiet bhala *bonus pater familias* u s-socjeta' konvenuta Group 4 Securitas (Malta) Ltd hi responsabbli ghax kellha tiehu hsieb is-sigurta' ta' l-istess fabbrika;

Ghaldaqstant is-socjeta' attrici talbet lil din il-Qorti biex:

1 Tiddikjara li s-socjetajiet konvenuti jew min minnhom ghandhom jaghmlu tajjeb ghal danni li sofriet is-socjeta' attrici u dan minhabba negligenza, imperizja u non-osservanza tar-regolamenti da parti tas-socjetajiet konvenuti meta naqsu li jiehdu hsieb il-proprjetajiet tas-socjeta' attrici u saret serqa mill-fabbrika *de quo*;

2 Tillikwida d-danni sofferti mis-socjeta' attrici;

3 Tikkundanna lis-socjetajiet konvenuti jew min minnhom ihallsu lis-socjeta' attrici s-somma hekk likwidata;

Bl-ispejjez inkluz dawk ta' l-ittri ufficjali u bonarji u l-imghax kontra s-socjetajiet konvenuti.

Rat id-dikjarazzjoni tas-socjeta' attrici a fol. 3 tal-process;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-Korporazzjoni ta' l-Isvilupp a fol. 13 u 14 tal-process fejn eccepiet:

Illi in linea preliminari, l-Korporazzjoni konvenuta giet citata hazin. Difatti il-kliem “Korporazzjoni ta' l-Isvilupp Group 4 Securitas Ltd” jindikaw socjeta' wahda u mhux tnejn, u sekondarjament “Korporazzjoni ta' l-Isvilupp” ma tezistix u se mai l-isem korrett u skond il-ligi kellu jkun “Korporazzjoni ghall Zvilupp ta' Malta” jew ‘Malta Development Corporation'.

Illi bla pregudizzju ghas-suespost, ic-citazzjoni attrici hija nulla stante li d-dikjarazzjoni annessa mac-citazzjoni mhiex guramentata mill-persuna fizika li ghandha r-rapprezentanza legali tas-socjeta' attrici. Huwa ovvju li persuna legali ma tistax tiehu gurament, izda dan trid taghmlu tramite l-persuna fizika li tirrapprezentha legalment.

Illi oltre dan, din il-Onorabbli Qorti mhiex kompetenti sabiex tisma' din il-kawza, stante li permezz ta' ittra datata 19 ta' Gunju, 1997 l-attur kien irriduca t-talba tieghu ghal tpacija ma' kont ta' Lm500.

Illi, fil-mertu, ghandu jigi rilevat li l-Korporazzjoni ghal Zvilupp ta' Malta kienet assumiet il-pussess u hadet ir-responsabbilta' tal-fabrika fil-qasam industrijali tar-Rikasoli u mhux ta' l-effetti mobbli ta' go fiha. Kienet is-socjeta' attrici li halliet dawn l-effetti mobbli gewwa l-fabbrika minhabba l-azzjoni ta' spoll li kienet qed tivvanta. Dawn l-effetti mobbli setghu jigu liberament irtirati mill-attur, tant hu hekk li fl-istqarrija rilaxxjata lill-Pulizija minn Maurice Vassallo fl-14 t'Awissu. 1995 dan jghid li "meta riedna niehdu xi haga konna nghidu lilhom u kienu jigu jifthulna…" (Dok."B" annessa mac-citazzjoni attrici). Huwa evidenti li r-riskju ghar-rigward ta' dawn l-effetti mobbli baqa' jinkombi fuq is-socjeta' attrici peress li dawn l-effetti mobbli thallew fil-fabrika 'il ghaliex hekk kien jaqbel u hekk iddecidiet li taghmel l-istess socjeta' attrici. Galadarba s-socjeta' attrici dehrilha li kien fl-ahjar interess taghha li thalli l-effetti mobbli fil-fabbrika in kwistjoni, kien imissha kopriet ir-riskju permezz ta' polza ta' sigurta'.

Illi fi kwalsiasi kaz artikolu 1029 tal-Kodici Civili jipprovdi li "kull hsara jew accident jew b'forza magguri, ibatiha, fin-nuqqas ta' disposizzjoni espressa fil-ligi li tghid il-kuntrarju, dak illi fuq il-persuna jew il-beni tieghu tigri l-hsara".

Illi inoltre permezz ta’ kuntratt fl-atti tan-Nutar Vincent Miceli datat 14 ta’ Gunju, 1995 (kopja ta’ liema qed tigi hawn annessa u mmarkata bhala dok “AT1”, is-socjeta’ attrici irrinunzjat ghal kull dritt ta’ azzjoni ghal risarciment ta’ danni li seta’ kellha kontra l-Korporazzjoni ghal Zvilupp ta' Malta u l-impjegati u agenti taghha, inkluz il-Grupp 4 Securitas Limited, ghal eventwalitajiet kollha li setghu graw qabel gie konkluz l-imsemmi kuntratt. Kull pretenzjoni, fondata jew le, li s-socjeta’ Medcast Foundry Limited seta’ kellha kontra l-Korporazzjoni ghal Zvilupp ta’ Malta u jew l-agenti w impjegati taghha giet saldata bl-imsemmi kuntratt ta’ transazzjoni. Is-socjeta’ attrici ma tistax tqanqal kwistjonijiet antecedenti ghal din it-transazzjoni u l-argument li ma kienetx taf bis-serqa allegata ma jregix stante li s-socjeta’ attrici logikament kellha taghmel il-verifiki necessarji qabel ir-rinunzja ghad-danni u mhux wara.

Illi finalment it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li s-socjeta’ attrici trid tipprova u mhux sempliciment tallega li sofriet danni u li dawn id-danni gew kagjonati mill-Korporazzjoni ghal Zvilupp ta’ Malta u l-impjegati u agenti taghha, inkluz il-Grupp 4 Securitas Limited. Is-socjeta’ attrici trid tipprova li l-oggetti in kwistjoni kienu jezistu qabel tipprova li dawn naqqsu. Meta kien sar l-arrangament li s-socjeta’ attrici tirtira l-effetti mobbli skond il-htiega, sar inventarju ta’ dak li tnehha u ta’ dak li baqa’ fil-fabrika ?

Salv eccezzjonijiet ohra .

Rat in-nota ta’ eccezzjonijiet tal-konvenuti Group 4 Securitas Limited a fol. 29 fejn eccepew li:

Preliminarjament hemm lok ghall-korrezzjoni stante illi l-isem tas-socjeta’ eccipjenti huwa Group 4 Securitas (Malta) Limited u mhux Group 4 Securitas Ltd kif indikat mis-socjeta. attrici;

Illi s-socjeta’ konvenuta m’hiex il-legittimu kontradittur stante li ma kellha ebda relazzjoni guridika mas-socjeta’ attrici;

Illi inoltre u minghajr pregudizzju ghas-suepost, is-socjeta’ eccipjenti mhiex responsabbli ghad-danni sofferti mis-socjeta’ attrici stante li dawn ma gewx kawzati minnha u ghalhekk it-talbiet attrici fil-konfront tas-socjeta’ eccipjenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra taghha;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezibiti;

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat li ma saret ebda nota ghas-sospensjoni tal-prolazzjoni tas-sentenza;

FATTI

Illi l-fatti li taw lok ghal dina l-kawza kienu s-segwenti. L-atturi kienu krew fabbrika minghand il-Korporazzjoni konvenuta. Kienet inqalghet kwistjoni bejn il-partijiet dwar crane li l-atturi riedu jwahhlu fil-fabbrika u l-konvenuti oggezzjonaw. Minhabba f’hekk il-Korporazzjoni regghet hadet pussess tal-fabbrika u nkarigat lill Group 4, il-konvenuti l-ohra biex joqghodu ghassa mal-fabbrika. L-atturi kienu ghamlu kawza ta’ spoll kontra l-konvenuti u l-fabbrika damet maghluqa sitt snin b’xi makkinarju u affarijiet ohra go fiha. Fil-frattemp l-atturi meta kien ikollhom bzonn xi haga mill-fabbrika, kienu jifthulhom tal-Group 4 u kienu jiehdu l-affarijiet li jkollhom bzonn. In segwitu kienet saret transazzjoni tal-kawza u l-Korporazzjoni kienet taghat lill atturi fabbrika ohra b’titolu ta’ enfitewsi temporanju bil-kondizzjonijiet imsemmija fil-kuntratt ezibit a fol. 16 et seq. Meta eventwalment l-atturi dahlu fil-

fabbrika biex igorru ghall fabbrika l-ohra sabu hafna affarijiet neqsin kif hemm indikat fid-dok A a fol. 5 u 49). Kien sar rapport lill Pulizija u l-atturi talbu risarciment minghand il-konvenuti li pero' rrifjutaw li jhallsu u ghalhekk saret dina l-kawza.

KONSIDERAZZJONIJIET

Il-konvenuti ressqu diversi eccezzjonijiet fosthom fejn qed jghidu li skond it-transazzjoni li saret bejn il-partijiet (ara fol 24 klawsola 23) is-socjeta' attrici rrinunzjat ghall kull dritt ta' azzjoni ghal risarciment ta' danni li seta' kellha kontra l-konvenuti. Maurice Vassallo pero' spjega fix-xhieda tieghu a fol. 44 b'riferenza ghall dina l-klawsola li hu kien ghamel kawza ta' spoll u fil-kuntratt li kien iffirma a fol. 16 hu kien qed jirrinunzja biss ghad danni li kien hemm fil-kawza ta' spoll, cjoe' ghall *loss of business*, u mhux ghall affarijiet li wara skopra li kienu insterqulu. Meta hu ffirma l-kuntratt ma kienx jaf u lanqas setgha jkun jaf, ghax ma kellux pussess tal-fabbrika, li kienu nsterqu xi affarijiet mill-fabbrika.

L-atturi qed jippretendu li la darba dawn l-oggetti naqsu mill-fabbrika meta dina kienet fil-pussess tal-Korporazzjoni ta' l-Izvilupp u tal-Group 4 dawn ghandhom jaghmlu tajjeb ghall valur taghhom.

Il-Korporazzjoni ghal Zvilupp qed tikkontendi li hi kienet assumiet il-pussess u hadet ir-responsabbilta' tal-fabrika fil-qasam industrijali tar-Rikasoli u mhux ta' l-effetti mobbli ta' go fiha. Kienet is-socjeta' attrici li halliet dawn l-effetti mobbli gewwa l-fabbrika minhabba l-azzjoni ta' spoll li kienet qed tivvanta u dawn l-effetti mobbli setghu jigu liberament irtirati mill-atturi.

L-atturi qed jibbazaw l-azzjoni taghhom ghad-danni minhabba l-fatt li meta grat l-allegata serqa l-fabbrika kienet fil-pussess tal-konvenuti.

Fil-kaz in ezami pero' ma jikkonkorrux l-elementi essenzjali biex jiffigura l-kuntratt ta' depozitu *ut sic*. Biex ikun hemm din il-figura guridika "jrid ikun hemm il-konsenja ta' l-oggett mid-depozitarju u jehtieg li dan jircievi dak l-oggett u jobbliga ruhu li jikkustodih gratuwitament u jikkonsenjah in natura fuq semplici rikjesta li min huwa intitolat jirtirah minn ghandu ghaliex id-depozitu huwa kuntratt reali li jigi perfezzjonat bit-tradizzjoni tal-haga l-oggett tad-depozitu. Meta ma jokkorrux dawn l-elementi ma hemmx depozitu u l-persuna li ghandha jigi pretiz li gie depozitat l-oggett ma hiex responsabbli ghad-danni jekk dak l-oggett jigi nieqes mill-post fejn hallih sidu" (Vol XXXVII.ii.718) u subinciz (1) ta' l-artiklu 1893 tal Kap 16).

"Kien proprju minhabba dan l-element essenzjali tat-*traditio* ta' l-oggett minghand id-depozitant lid-depozitarju illi "d-depozitarju huwa obbligat juza fil-kustodja ta' l-oggetti depozitati ghandu bl-istess diligenza li huwa juza fil-kustodja ta' hwejgu. Dan il-principju hu applikat bl-akbar rigur meta d-depozitu huwa salarjat milli meta jkun maghmul gratuwitament u fuq bazi ta' hbiberija" (Vol LXXXI.ii.149).

Issa fil-fatti in kawza, l-Korporazzjoni kienet regghet hadet pussess tal-fabbrika, imma l-affarijiet ta' l-atturi baqghu fil-fabbrika mhux ghax il-Korporazzjoni riedet izzommhom hemm, imma ghax l-atturi ddecidew li hallewhom hemm. Il-Korporazzjoni m'assumiet ebda responsabbilita' ghall oggetti li kien hemm gewwa l-fabbrika u l-atturi kienu liberi li meta riedu setghu jiehdu l-affarijiet wara li jghidu lill tal-Group 4 kif fil fatt kienu jaghmlu.

Il-konvenuti ghalhekk ma jistghux ikunu responsabbili bhal ma depozitarju huwa responsabbili ghal-kustodja ta' l-oggetti depozitati ghandu, imma jistghu jkunu responsabbili biss ghall danni jekk jigi provat illi tali telf ikun sehh bhala konsegwenza ta' xi nuqqas ta' ommissjoni jew kommissjoni li jipprovokawh huma u dana bl-applikazzjoni tal-principju generali ta' dritt li kull wiehed iwiegeb ghall-

hsara li tigri bi htija tieghu (Artikolu 1031). Dan it-telf jew serq irid ikun sehh minhabba kawza prossima u mmedjata addebitabbli ghas-socjetajiet konvenuti.

Fil-kaz in ezami l-konvenuti ma kkommettew ebda htija fis-sens illi ghamlu xi haga jew naqsu milli jaghmlu xi haga u b'hekk kisru xi dmir impost mill-ligi. Il-konvenuti hadu l-kura mehtiega biex ma ssirx hsara fil-fabbrika. Meta l-konvenuti rega' hadu pussess tal-fabbrika huma qabbdu lis-socjeta' konvenuta l-ohra Group 4 biex tiehu hsieb il-fabbrika u kif qal l-istess Maurice Vassallo "ahna kellna mohhna mistrieh ghax kien hemm tal-Group 4". Minn naha l-ohra pero' l-atturi ghalkemm kienu jafu li kellhom l-affarijiet gol fabbrika u li l-fabbrika kienet ser tibqa' maghluqa fit-tul, baqghu ma hargux assikurazzjoni biex jigu koperti f'kaz ta' xi serq u accident iehor.

Mill-provi prodotti (ara stqarrija u xhieda ta' Vassallo) jirrizulta li f'dan il-perjodu, meta l-atturi kienu qed jiehdu affarijiet mill-fabbrika, huma kienu flimkien mal-konvenuti ghamlu inventarju ta' l-affarijiet li kien hemm fil-fabbrika u dak iz-zmien kollox kien sewwa.

Jigi rilevat ukoll li s-socjeta' attrici pprezentat lista ta' oggetti li tallega li gew nieqsa, imma ma gabitx prova (ez inventarju) ta' l-oggetti li kienu jezistu qabel ma sar l-allegat serq. Il-Pulizija ma rnexxiliex tistabilixxi meta sar l-allegat serq.

Illi ghalhekk it-talbiet attrici ma jistghux jigu milqugha.

DECIZJONI

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddeciedi billi tilqa' l-eccezzjonijiet tal-konvenuti u tichad it-talbiet attrici bl-ispejjez kontra taghhom.

ONOR. IMHALLEF GEOFFREY VALENZIA B.A., LL.D

Frankie Mercieca
Deputat Registratur.